

TÁMOP-4.1.2-08/2/B/KMR-2009-0001 projekt

Koncepció

Az egyéni összefüggő szakmai gyakorlat

Intézményi beágyazódásához

Készítette:

Lénárd Sándor

Rapos Nóra

Szivák Judit

2010.

Hallgató az intézményben

Tartalomjegyzék:

1. Az egyéni összefüggő szakmai gyakorlat

1.1. Az egyéni összefüggő gyakorlat szerepe a hallgató életében

1.2. Az egyéni összefüggő gyakorlat intézménye, célja

1.3. Az egyéni összefüggő gyakorlat keretei

2. Alapelvek

3. A hallgató útjai a gyakorlaton

3.1. Megismerkedés

3.2. A hallgató fejlődési céljainak tisztázása, a folyamat lépéseinek a rögzítése

3.3. Ajánlás a hallgató fejlődési terv elkészítéshez

3.4. A hallgató – mentor rendszeres megbeszéléseinek tartalma és formája

3.5. A búcsú

4. Támogatás

4.1. Vezetés

4.2. Kollégák, testület

4.3. Mentor

1. Az egyéni összefüggő szakmai gyakorlat

1.1. Az egyéni összefüggő gyakorlat szerepe a hallgató életében

A **folyamatos szakmai fejlődés** gondolta egyre meghatározóbb eleme az európai pedagógusképzésnek. Épp ezért egyre több országban kezdenek nagyobb figyelmet fordítani a kezdő tanárok támogatására és a folyamatos szakmai fejlődés lehetőségeinek megteremtésére, s a szereplők ezirányú együttműködésének elősegítésére. A fejlődés gondolata minden szereplőtől azt várja, hogy ne tekintse befejezettnek saját (és mások) tanulási folyamatát és legyen képes az állandó megújulásra. Épp úgy igaz ez a leendő és gyakorló tanárra, mint diákjaikra és természetesen magára a képzési rendszerre. Eszerint a tanári szakma, a tanári karrier egy élethosszig tartó folyamat, amelyben a képzés egyetlen rendszerelem csupán. Ennek értelmében a szakmai fejlődés állomásai a pedagógusképzés - a pályakezdés - a szakmai továbbfejlődés hármásának tudatosabb összekapcsolását igényli, hiszen nem képzelhető el a tanári pálya a képzéssel lezáruló, statikus állapotként. A fejlődés gondolata új elvárásokat támaszt pedagógussal, intézménnyel szemben is. A pedagógus oldaláról is legalább kettős a fejlődéssel kapcsolatos elvárás. Egyrészt el kell fogadnia, hogy munkája igen változó kihívások elé állítja, melyeknek megfelelni csak állandó szakmai fejlődés útján tud. Ez a fejlődés természetesen eltérő ütemű és sajátos megoldásokat tartalmazó, így a szakmai fejlődés útja mindenki számára egyedi. Ebből következően a pedagógusnak kell képessé válnia arra, hogy saját szakmai fejlődését elemezze, gondolja és megmutassa. Másrészt a mindennapi gyakorlatban kell megtalálnia azokat a lehetőségeket, amelyekkel támogathatja tanulóinak fejlődését, vagyis fel kell ismernie és el kell fogadnia tanulóinak különböző fejlődési és tanulási útjait, s képessé kell válnia az adaptív tanulásszervezés gyakorlatára. Nagy a fogadó intézmények felelőssége is, hiszen erre alkalmas környezetet kell biztosítani a pedagógusoknak, ami mindenképp azt feltételezi, hogy az iskola maga is tanuló szervezetként működik.

Az első iskolában töltött félév (az egyéni összefüggő gyakorlat) meghatározó szerepű arra nézve is, hogy miképp értelmezi majd saját feladatait, szerepeit a pedagógus egész pályáján. A pályakezdő szakaszra irányuló kiemelt figyelmet indokolja tehát, hogy meghatározó erejű ezeknek az éveknek a **pályaszocializációs hatása**, amely többek között kihat a pályán töltött évek számára és a végzett munka minőségére is. Másként megfogalmazva: a fogadó intézmény nem csak a szaktanárrá válást segíti, hanem fontos pedagógus mintákat is ad. Abban az esetben is lényeges szerepű a mentorálást vállaló intézmény szerepe, ha már gyakorló kollégát fogad fél évre, hisz egy új szakmai közösség megismerésére is alkalmat teremt.

1.2. Az egyéni összefüggő gyakorlat intézménye, célja

Az egyéni összefüggő gyakorlat előzményei igen lényegesek ahhoz, hogy a féléves gyakorlat céljai és feladatai pontosan értelmezhetők legyenek. A hallgatók, akik tanári szakot végeznek igen **eltérő képzési előzményekkel érkehetnek** a gyakorlatra. Attól függően, hogy a jelölt milyen korábbi végzettséggel, tapasztalattal rendelkezett a tanári szak megkezdésekor különböző hosszúságú és tartalmú képzésben vett részt az egyetemen. Ennek értelmében más képzési előzményekkel és természetesen eltérő szakmai tapasztalattal érkezik a gyakorlatra az a hallgató, aki első tanári diplomáját végzi és az is, aki a már meglévő főiskolai diplomáját kívánja egyetemi szintűvé tenni. Ugyanakkor mindenki számára kötelező a képzés utolsó félévében az összefüggő egyéni gyakorlat elvégzése.

Ezen túl a **gyakorlatok rendszere a fokozatosság elve alapján három különböző állomáson valósul meg** a képzés során. A gyakorlatok **első fázisában** a hallgatók az **egyetemi kurzusokhoz kötötten ismerkednek** az iskola világával, gyakorlati tapasztalatokat szereznek az elméleti tanegységekben, jártasságot szereznek a pedagógiai megfigyelések terén, a tanítási órák jegyzőkönyvi rögzítésében, az órák pedagógiai elemzésében és értékelésében, az iskolán kívüli nevelő-oktató munka sajátos tartalmának és módszereinek feltárásában, stb. A **második fázis a tanítási gyakorlat** során gyakorló iskolákban vezetőtanár támogatásával komplex, önálló feladatokon keresztül ismerkednek a hallgatók a tanári munkával és tapasztalatokat gyűjtenek a szaktárgy tanításában. A gyakorlat során a hallgatók tapasztalatot szereznek a tanórák tartásában, a tanulók megismerésében, ismereteik és személyiségük fejlesztésében és a teljesítményük írásbeli és szóbeli értékelésében. A tanítási gyakorlat fokozatos átmenetet képez a pedagógiai, pszichológiai gyakorlatok, a korábban végzett szakmódszertani megfigyelések és a féléves önálló gyakorlat közt. A **harmadik fázis maga az összefüggő egyén gyakorlat.**

Az eltérő képzési utak adta különbségek a gyakorlatok első fázisában eredményezhetnek eltérést, de a tanítási gyakorlat és az összefüggő egyéni gyakorlat minden képzési formában kötelező.

A féléves gyakorlat célja az, hogy megalapozza a jelölt **egyéni szakmai fejlődést**, mivel a hallgatók szakmai **támogatás mellett** kerülnek szembe azokkal a tanári feladatokkal, amelyek elsajátítása csak valódi tanítási helyzetekben lehetséges. A mentorálás nyújtotta védett körülmények közt így a hallgató már teljes felelősséggel végezheti a tanári feladatokat, ugyanakkor – a gyakorlóiskolában szerzett tapasztalatokat felhasználva – módja van arra, hogy különböző módszereket kipróbáljon, és kialakítsa az egyéniségéhez és a diákok sajátosságaihoz is igazodó pedagógiai rendszerét.

1.3. Az egyéni összefüggő gyakorlat keretei

A szakmai gyakorlat tevékenységeinek összeállításában a hallgatónak és a mentornak komoly felelőssége és szabadsága van (ezek részleteit a későbbiek kifejtjük). Ezért jelen keretek közt csak azt a néhány szabályozó kerete jelenítjük meg, amely ismerete feltétlen szükséges a tervezéshez.

A gyakorlat volumene a hatályos rendelet alapján az alább felsorolt típusoknak megfelelően különbözik.

- 30 kredit (900 munkaóra): alapképzési szakra épülő tanári szakon két tanári szakképzettség párhuzamos megszerzésekor; alapképzési szakra épülő tanári szakon a szakmai és művészeti tanári szakképzettségek területén egy szakképzettség megszerzésekor;
- 20 kredit (600 munkaóra): mesterfokozatot adó szakon nem tanári szakképzettség megszerzését követően vagy valamely mesterszakkal párhuzamosan felvett tanári szakon egy tanári szakképzettség megszerzésekor; főiskolai szintű tanári szakképzettség birtokában a korábbi szakképzettségnek megfeleltethető tanári szakképzettség megszerzésekor; újabb tanári szakképzettség megszerzésére irányuló képzésben, ha az előző képesítést tanári mesterszakon vagy főiskolai szintű képzésben szerezte a hallgató.

A hallgató a szakmai gyakorlata során a **pedagógiai munka teljeségével kell megismerkedjen**, ezért tevékenysége nem korlátozódhat csak a szaktárgyi tanításra. A féléves gyakorlat során hangsúlyosan jelen kell lenniük a hallgató feladataiban olyan tevékenységeknek, amelyek biztosítják, hogy a hallgató:

tájékozódjon a gyakorlatot biztosító iskola helyéről és szerepéről a közoktatás rendszerében és a helyi közösség életében;

- megismerje az intézmény pedagógiai programját, helyi tantervét, az intézmény felépítését, az intézményi munkaköröket, a szakjának megfelelő szakmai munkaközösség munkáját;
- megismerje a tanított osztályokat és az eddigi oktatási programot;
- szaktárgya tanításának során alkalmazza a különböző életkorú és fejlettségű tanulók nevelésével-oktatásával kapcsolatos elméleti ismereteit;
- gyakorlatot szerezzen a tanulók megismerésében és személyiségük fejlesztésében;
- megismerje a pedagógiai munkához szükséges etikai és magatartási szabályokat.

Mindezek alapján az egyéni összefüggő gyakorlaton a hallgató:

- szaktárgyanként legalább egy csoport tanítását viszi végig a félév során,
- heti 40, ill. 27 órás munkahétben van az iskolában,
- az iskolában töltött idejének legkevesebb 50, de legfeljebb 75%-ában végez a szaktárgyaihoz kapcsolódó tevékenységet,
- összesen legfeljebb heti nyolc órában tanítja a két szaktárgyát, illetve egy szaktárgy tanítása esetén legfeljebb négy órában teszi ezt,
- a 40 ill. 27. órás munkaidejébe beleszámít a felkészülés és az kísérő szemináriumok teljesítése is.

A gyakorlatot a **mentor minősíti** az **egyetem** részéről a képzésben **részt vevő kollégák közreműködésével** a mentorálás idején szerzett tapasztalatok, valamint a félév utolsó harmadában tartott bemutató óra alapján. A bemutató órán részt vesz az egyetem részéről a szakmódszertan, valamint a pedagógia és a pszichológia szakterületek (minimálisan egy) képviselője.

2. Alapelvek

- A befogadó intézmény pedagógiai kultúrája, módszertani igényessége, tanuló szervezete lehetőséget nyújt a hallgató számára, hogy egy korszerű tanítási-tanulási környezet segítse fejlődését. A hallgató pályaszocializációja, szakmai fejlődése szempontjából meghatározó lesz az első felelős munkavégzés helyszíne. Mintaként szolgál számára egy olyan pedagógiai környezetről, annak minden elemével és tevékenységével, amely nem csak tanulókat fejleszt, de maga is állandó fejlődésre törekszik.
- Az intézmény vezetője felelős az összefüggő, egyéni szakmai gyakorlat támogatásáért, a feltételek biztosításáért, a mentori munka ellenőrzéséért. Ennek érdekében elkészíti és működteti az összefüggő, egyéni szakmai gyakorlat mentorálásának intézményi szabályozását. A vezető – ahogyan az intézmény működtetésének többi területén is – a gyakorlat sikerességének egyik kulcsa. A mentorok kiválasztásán túl, főként a támogató környezet megteremtésével, következetes működtetésével és folyamatos figyelemmel kíséréssel járul hozzá a gyakorlat céljainak eléréséhez. Ehhez az elkötelezettségen túl számos operatív intézkedésre is szükség van: új dokumentumok kidolgozása, a vezetői ellenőrzési és a pedagógus értékelési rendszer kiegészítése.

- A gyakorlat során a hallgató önálló tanári feladatokat végez, de a munkájához folyamatos szakmai támogatást kap. Az egyéni összefüggő szakmai gyakorlaton a hallgató önállóan tervez és tart órát, döntéseket hoz, értékelést ad. Felelős a saját tanulócsoportjában végzett szakmai munkáért és ez a felelősség lesz fejlődésének legfontosabb motívuma. Ehhez szükséges a döntések és tevékenységek önállóságának biztosítása, a hibázás lehetősége épp úgy, mint az optimális segítség folyamatos elérhetősége.
- A hallgató szakmai támogatásáért a mentor felel, de az egész intézmény nyitott és támogató környezetet biztosít a hallgató kompetenciáinak fejlesztése érdekében. A hallgató az intézmény minden tagjától tanul, ezért fontos, hogy közös felelősségüknek érezzék a kollégák a hallgató segítségét. Ez nem csupán azt jelenti, hogy lehetőséget biztosítanak hospitálásokra, hanem azt a hitet és szándékot, hogy aktívan hozzá tudnak járulni a hallgató pedagógussá válásához.
- Az összefüggő, egyéni szakmai gyakorlat a hallgató pályaszocializációjának legfontosabb része, így a tanítási tevékenység mellett a hallgató az iskola teljes szakmai terében végez, a kompetenciafejlődése szempontjából fontos egyéb tevékenységeket. Ennek érdekében az intézmény biztosítja a megismerést és gyakorlást az oktató-nevelőmunka minél több területén és a szervezeti működéssel kapcsolatos feladatokban. Az egyéni összefüggő szakmai gyakorlat egyik legfontosabb sajátossága, hogy célja nem csupán a szaktanári fejlődés (hiszen megelőzi a tanítási gyakorlat), hanem a pedagógiai működés egészének tapasztalása, tanulása. Ahhoz, hogy valaki jó pedagógussá váljék, a szaktárgyi, szakmódszertani tudásán, képességein túl meg kell tanulnia jó segítőként, jó szervezőként, jó kollégaként is működnie.
- Minden kolléga órája nyitott a hallgató előtt a szabályozásban meghatározott feltételekkel. Minél több tanítási helyzetet és megoldást láthat a hallgató, annál eredményesebben képes majd alternatívákban gondolkodni és adaptív megoldásokat találni saját gyakorlata számára.
- A feladatok egyrészt egységesen elvárt tevékenységek, másrészt az intézmény helyi sajátosságaihoz és a hallgató egyéni szakmai fejlesztési igényeihez igazodó lehetőségek, ez alapján készül el a hallgató egyéni fejlődési programja.. Lehetetlen olyan listát készíteni, amely pontosan meghatározza minden hallgató számára a gyakorlaton elvárt feladatokat, függetlenül attól az intézménytől, ahol gyakorlatát tölti és attól az előzetes pedagógiai tapasztalattól, amelyet birtokol. Ezért szükséges a gyakorlatot azzal kezdeni, hogy a mentor és a hallgató közös tervet készít arról, hogy a kötelező tevékenységekben milyen konkrét feladatok vállalhatóak a hallgató és az intézmény elvárásai, szükségletei alapján.
- A feladatokhoz rendelt munkaórák mennyiségébe, tanítási és tanórán kívüli tevékenységek esetén is egyaránt be kell számítani a felkészülést és a feladatok értékeléséhez, dokumentálásához szükséges időt.
- A hallgató munkájához saját teret (asztal), a megbeszélésekhez nyugodt környezetet biztosít az intézmény. A hallgató nem vendég az iskolában, fontos, hogy felelős munkáját megfelelő környezetben végezhesse. A tárgyi feltételek kapcsán is azt kell éreznie, hogy partnere az intézményben dolgozó kollégáknak.
- A mentori támogatásban kiemelt szerepet kap a hallgató reflektív gondolkodásának fejlesztése, felkészítése az önálló munkavégzésre. A mentor szakmai tudása akkor hasznosul igazán, ha nem csupán „megmondani”, megmutatni akarja a korszerű pedagógiai megoldásokat a hallgatónak, hanem engedi önállóan megtalálni, kipróbálni azokat. A gyakorlatot követően már nem lesz alkalma a hallgatónak mindent megkérdezni, ezért az egyik legnagyobb muníció az, ha

megtanítjuk önmagát kérdezni, szempontokat, mintákat kap az önelemzéshez, önértékeléshez és ahhoz, hogy miként fejlessze folyamatosan gyakorlatát ezek alapján.

3. A hallgató útjai a gyakorlaton

3.1. Megismerkedés

Az első igazán szakmai lépés a tanárjelölt hallgató és az intézmény kölcsönös megismerkedése. Ez egy nagyon fontos eleme a hatékony együttműködés megalapozásának a sikeres összefüggő, egyéni gyakorlatnak, hiszen az első benyomások, a pozitív fogadtatás mindkét fél számára motiváló lehet. Ennek fényében célszerű ezt a találkozót jól előkészíteni, időt és energiát tervezni rá. Mindenképpen hasznos lenne, ha ezen az első találkozón a hallgató mentorán kívül az iskola vezetője, vezetése is részt venne, közvetítve a jelölt felé a rá váró feladatok súlyát és felelősségét. Kívánatos, hogy erre a beszélgetésre nyugodt körülmények között jó hangulatban kerüljön sor. A legfontosabb cél a bizalmi légkör kialakítása, melynek alapja a rövid kölcsönös megismerkedés, a jelölt és az iskola legfontosabb sikereinek, értékeinek, pedagógiai koncepciójának a feltárása.

3.2. A hallgató fejlődési céljainak tisztázása, a folyamat lépéseinek a rögzítése

A következő alkalom céljában és tartalmában az egyik legfontosabb része az eredményes szakmai gyakorlatnak. Ez a beszélgetés hosszabb időt vesz igénybe és lényegesen szakmaibb, mint az előző. Célja a hallgatón intézményben eltöltendő munkájának a megtervezése. Ennek lépései:

1. A hallgató előzetes tudásának feltárása:

Erre nagyon jól használható a hallgató fejlődési portfóliója, melyet legkésőbb az Ma képzés kezdete óta folyamatosan készít. Ebben megtalálhatók azok a munkái melyeket a formális képzés keretei között készített (szemináriumi dolgozatok, projekt feladatok, elemzések, stb.), illetve az egyetemen kívül szerzett ismereteit, kompetenciáit igazoló dokumentumok, bizonyítékok (pl. nyári táboroztatás, korrepetálás, önkéntes munka.) Fontos lenne a mentornak a hallgató portfólióját (bizonyíték gyűjteményét), a benne található hallgatói reflexiókkal együtt részletesen áttanulmányozni, mert ez alapján lehet a gyakorlaton fejlesztendő kompetenciákat közösen kiválasztani és az elvégzendő feladatokat meghatározni.

2. A fejlesztendő kompetenciák kiválasztása, az elvégzendő feladatok meghatározása:

A hallgató eddig elkészített munkái alapján meghatározható, hogy a tanári kompetenciák közül mely területeken van már sok felmutatható eredménye, mely kompetenciák szorulnak még további fejlesztésre. A továbblépés meghatározását segítheti egyrészt, hogy azon területek helyett, amelyre vannak a hallgatónak szakmailag jónak ítélt bizonyítékai (pl. szociometria készítése, vagy színjátszó kör vezetése), azok helyett más kompetencia területekre kell összpontosítani. Nagyon fontos, hogy a fejlesztendő kompetenciák azonosítása után a hozzájuk kapcsolódó konkrét tevékenységeket, feladatokat határozzunk meg közösen, melyben össze kell hangolni a hallgató érdeklődését, kívánságait az intézményi realitással. A feladatok pontos meghatározását másrészt az alábbi (1.sz. táblázat) segíti.

3. A fejlesztendő kompetenciák és az elvégzendő feladatok rögzítése:

Nagyon fontos ügyelni arra, hogy a közös megállapodást a gyakorlat elején írásban rögzítsük, mert ez ad lehetőséget arra, hogy a hallgató és az intézmény egyaránt felkészülhessen, időben tervezhesse az elvégzendő feladatokat. A mentori megbeszéléseken mindig elő lehet venni ezt a tervet, erre lehet építeni a reflexiós beszélgetéseket és a következő kis lépés megtervezését. A hallgató folyamatos kompetencia fejlődését lehet igazolni a fejlődési portfólió tovább építésével a gyakorlaton elvégzett feladatok és a hozzájuk kapcsolódó reflexiók lefűzésével. Számtalan formája lehet egy fejlesztési terv dokumentálására, de meghatározhatók olyan közös elemek, melyeket érdemes benne szerepeltetni. Az alábbi forma példaként ezt mutatja be:

Fejlődési terv

(bármilyen formátumú a terv, annak tartalmaznia kell):

1. Célok kitűzése:

- fejlesztendő kompetenciákat (max. 3-5),
- a siker ismérveit, amik segítségével meg tudjuk határozni, hogy a hallgató elérte az egyes célokat.

2. Tevékenységek meghatározása:

- a teendők, amelyeket a hallgatónak, a mentornak és másoknak meg kell tennie, hogy elérjék a célokat,
- a feltételeket, a segédanyagok számbavétele.

3. Határidő:

- a határidők megtervezése,
- a hallgató és a mentor rendszeres reflexiós megbeszéléseinek rögzítése

3.3. Ajánlás a hallgató fejlődési terv elkészítéshez

A tanárrá válás folyamatához kötődően a 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet 4. számú melléklete kompetenciákat határoz meg, amelyek mentén fejleszthetővé, követhetővé, bizonyos esetekben mérhetővé válik a pedagógus szakmai fejlődése. A tanári szak végén, a pályára bocsájtás előtt is e kompetenciák alapján ítéli meg a mentor és a képző intézmény vizsgabizottsága, hogy a hallgató felkészült-e szakmai feladatának önálló elvégzésére. Ezért a szakmai fejlődését is e kompetenciák fejlesztése mentén érdemes szervezni. E kompetenciák röviden a következők:

A tanár szakmai felkészültsége birtokában hivatásának gyakorlása során alkalmas:

- **a tanulói személyiség fejlesztésére:** az egyéni igényekre és fejlődési feltételekre tekintettel elősegíteni a tanulók értelmi, érzelmi, testi, szociális és erkölcsi fejlődését, a demokratikus társadalmi értékek, a sajátos nemzeti hagyományok, az európai kulturális és az egyetemes emberi értékek elsajátítását;
- **tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítésére, fejlesztésére:** a tanulói közösségekben rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására, az egyének közötti különbségek megértésének elősegítésére, a közösségben kialakuló konfliktusok kezelésére, az interkulturális nevelési programok alkalmazására, az együttműködés készségeinek fejlesztésére;

- **a pedagógiai folyamat tervezésére:** pedagógiai munkáját a feltételek árnyalt elemzése alapján átfogóan és részletekbe menően megtervezni, tapasztalatait reflektív módon elemezni és értékelni;
- **a szaktudományi tudás felhasználásával a tanulók műveltségének, készségeinek és képességeinek fejlesztésére:** az adott szakterületen szerzett tudását tantervi, műveltségterületi összefüggésekbe ágyazni, ennek alapján a tanulók tudományos fogalmainak, fogalomrendszereinek fejlődését elősegíteni, az egyes tudományterületek szemléletmódját, értékeit és kutatási eljárásait megismertetni, az elsajátított tudás alkalmazásához szükséges készségeket kialakítani, szakterületének az egészség védelmével és fejlesztésével való összefüggéseit felismerni és ezzel a tanulók egészségfejlesztését elősegíteni;
- **az egész életen át tartó tanulást megalapozó kompetenciák hatékony fejlesztésére:** különösen az olvasás-szövegértés, információfeldolgozás, a hatékony tanulás, a szociális és állampolgári kompetenciák, a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetenciák, az alapvető gondolkodási műveletek, a problémamegoldó gondolkodás folyamatos fejlesztésére, a tanulók előzetes tudásának, iskolán kívül megszerzett ismereteinek és készségeinek, valamint az iskolában elsajátított tudásának integrálására, az önálló tanulás képességeinek megalapozására, fejlesztésére, a tanulók testi-lelki-szellemi egészségének fejlesztésére;
- **a tanulási folyamat szervezésére és irányítására:** változatos tanítási-tanulási formák kialakítására, a tudásforrások célszerű kiválasztására, az új információ-kommunikációs technológiák alkalmazására, hatékony tanulási környezet kialakítására;
- **a pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazására:** a tanulók fejlődési folyamatainak, tanulmányi teljesítményeinek és személyiségfejlődésének elemző értékelésére, a különböző értékelési formák és eszközök használatára, az értékelés eredményeinek hatékony alkalmazására, az önértékelés fejlesztésére;
- **szakmai együttműködésre és kommunikációra:** a tanulókkal, a szülőkkel, az iskolai közösséggel, a társszervezetekkel és kutató-fejlesztő intézményekkel történő együttműködésre, a velük való hatékony kommunikációra;
- **szakmai fejlődésben elkötelezettségre, önművelésre:** a munkáját segítő szakirodalom folyamatos követésére, önálló ismeretszerzésre, személyes tapasztalatainak tudományos keretekbe integrálására, a neveléstudományi kutatások fontosabb módszereinek, elemzési eljárásainak alkalmazására, saját munkájának tudományosan megalapozott eszközöket felhasználó értékelésére.

A következőkben a fenti 9 kompetenciaterületből 7 csomópont érintünk. Az **egész életen át tartó tanulást megalapozó kompetenciák hatékony fejlesztését** olyan átfogó kategóriának látjuk, hogy annak minden egyes tevékenységet át kell hatnia.

A fent felsorolt szakmai kompetenciák alapvető funkciója a szakmai tevékenységhez kötött fejlődési út támogatása, s nem azonos az egyébként a közoktatásban ismert és a tanulókra vonatkozó kulcskompetenciákkal. **Az interaktív szakasz kompetenciái** néven pedig szoros összekapcsolódásuk okán – szaktárgyi tartalom és annak tanulási folyamata - együtt tárgyaltuk **a szaktudományi tudás felhasználásával a tanulók műveltségének, készségeinek és képességeinek fejlesztése, a tanulási folyamat szervezése és irányítása** c. kompetenciákat.

Szerkezetüket tekintve a kompetenciák három fő komponensből állnak: a) **nézetek és attitűdök** (mit tart fontosnak, mi iránt elkötelezett, mit fogad el a pedagógus) b) **tudás** (mit ismer, mit ért, miben tájékozott) c) **képesség** (mire képes, mit tud végrehajtani). A kompetencia fejlesztésénél mindhárom elem hangsúlyos, s egyik sem nélkülözhető. A szakmai gyakorlat során ezért úgy kell meghatározni a hallgatók tevékenységeit, hogy alkalma lehessen minden területen a fejlődésre.

Például szervezhet a mentor beszélgetést abból a célból a DÖK vezetőjével, hogy megismerje a hallgató a diákönkormányzat általános működési kereteit, de lehet a megbeszélés fókuszja általában a diákok demokráciára nevelése és elfogadás.

Természetesen ezek a célok csak mesterségesen ennyire szétválaszthatóak, de a tudatos fejlesztéshez fontos látni szerepüket a kompetencia fejlesztésben. Az alább táblázatos formában közölt ajánlásban nem volt mód minden feladatot ilyen értelemben megbontani, hiszen ez az adott hallgató saját fejlődési tervétől függ. A felkínált lehetséges hallgatói feladatokat azonban ebből a szempontból is fontos értelmezni.

Ezen túl a táblázatban, ahol lehetőség nyílt rá, ott három szakaszra bontottuk a tevékenységeket, s ezeket külön színnel is jelöltük. Az első fázis a megismerés, hallgatás, elemzés szakasza, amit sárgával emeltünk ki. A második szakasz a konkrét tevékenységé, ezt narancs színnel jelöltük, s végül zöld a reflexió fázisa. E külön jelölt szakaszok egyrészt segíthetnek a különböző felkészültségű diákok minél hatékonyabb támogatásában, másrészt kiemelik a tervezés és az reflexió szerepét a fejlődésben, harmadrészt megmutatják a az egyes szakaszok közti összefüggéseket.

Mivel a jelölteknek az egyéni összefüggő gyakorlat során nem csupán a szűken értelmezett tanítási tevékenységre kell felkészülniük az alábbi táblázatban kiemeltünk egyéni, osztály/csoport és intézményi szintű lehetőségeket is .

Az alábbiakban egy ajánlást mellékelünk arra nézve (1. sz. táblázat), hogy miképp történhet a kompetenciákra építve a fejlődési terv meghatározása, [a feladatok számbavétele](#). Ez a tudás az intézmény szempontjából is lényeges, hisz ennek birtokában válik képessé arra, hogy megfelelő támogató környezet biztosítson minden hallgató számára. A legfontosabb mégis az, hogy a fejlődési terv az adott hallgató felkészültségének tükrében, neki vállalható formában készüljön el.

Bár ennek a dokumentumnak nem célja a mentori feladatok tisztázása, a táblázatban minden szereplő tevékenységét együtt láttattuk, hogy tartalommal lehessen megtölteni az egyes szereplők feladatait.

1. sz. táblázat: Ajánlás a hallgató fejlődési terv elkészítéshez

A tanulói személyiség fejlesztésére: az egyéni igényekre és fejlődési feltételekre tekintettel elősegíteni a tanulók értelmi, érzelmi, testi, szociális és erkölcsi fejlődését, a demokratikus társadalmi értékek, a sajátos nemzeti hagyományok, az európai kulturális és egyetemes emberi értékek elsajátítását.

Kompetenciák	Lehetséges hallgatói tevékenységek	Lehetséges hallgatói feladatok	Mentor feladata	Testület feladata	Vezetés feladata
<p>Megismerés <i>tanulói szint:</i> - képes a tanuló énképének, tanulóképének sajátosságait; tanulási stílusát, elképzeléseit, módját, motivációját feltárni, a tanulás eredményességére gyakorolt hatását értelmezni, és felhasználni a tanuló sikeressége érdekében.</p> <p><i>intézményi szint:</i> - az iskolában vallott és gyakorolt értékek és nézetek azonosítása, azokhoz való viszonyulás</p>	<p>- egy-egy tanulói életút nyomon követése, - diagnóziskészítés, - beszélgetés a diákkal, szüleivel, pedagógusaival</p> <p>- az értékek iskolai megjelenésének elemzése a dokumentumokban (IPP, Diákönkormányzat, házirend, stb.) - hazai és nemzetközi jogszabályok elemzése (Gyermek jogok, Emberi jogok, stb.) - részvétel iskolai ünnepeken</p>	<p>- pl. készítsen egy diákról esettanulmányt</p> <p>- pl. készítsen elemzést a diákjogok iskolai dokumentumokban való megjelenéséről.</p>	<p>- példákkal, szempontokkal, ha szükséges kész segédanyagokkal, szakirodalmi forrásokkal támogassa a hallgató felkészülését</p> <p>- segítse minél több ez irányú iskolai dokumentumhoz való hozzáférését.</p>	<p>- biztosítson konzultációs lehetőséget a hallgató számára.</p>	

<p>Aktivitás</p> <p><i>tanulói szint:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - minden egyes tanulóra, mint önmagában értékes és értékeket hordozó személyre tekint, törekszik minden tanulóban felfedezni saját értékeit, és igyekszik megérteni egyéni világukat. <p><i>intézményi szint:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - törekszik olyan környezetet kialakítani, amelyik a tanulók pszichés és testi egészsége szempontjából kedvező. 	<ul style="list-style-type: none"> - egyéni fejlődési tervek megismerése, készítési folyamatába való bekapcsolódás - beszélgetés a diákkal, szüleivel, pedagógusaival. <ul style="list-style-type: none"> - terek (osztály, folyosó, stb.) közös kialakítása - iskolai ünnepélyek megszervezésében való aktív részvétel, - fogadóóra megtartása, 	<ul style="list-style-type: none"> - pl. egy kiválasztott diák egyéni fejlődési tervének gondozása. <ul style="list-style-type: none"> - pl. a Március 15-ei nemzeti ünnep iskolai megemlékezésének a megszervezése, lebonyolítása. 	<ul style="list-style-type: none"> - példával, szempontokkal, ha szükséges kész segédanyagokkal, szakirodalmi forrásokkal támogatja a hallgató felkészülését 	<ul style="list-style-type: none"> - vonják be a hallgatót az iskola legkülönbözőbb rendezvényeinek a szervezésébe. 	
<p>Reflektálás</p> <p><i>tanulói szint:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - tudatosan elemezi munkáját, abból a szempontból, hogy mennyire tudott a tanulásban személyre szabott segítséget nyújtani. 	<ul style="list-style-type: none"> - reflektív napló alkalmazása 	<ul style="list-style-type: none"> - pl. elemesse a tanári munkáját a differenciálás sikeressége szempontjából. 	<ul style="list-style-type: none"> - a mentori megbeszélések során folyamatosan ön-reflexióra készíti a hallgatót. 		

A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítésére, fejlesztésére: a tanulói közösségekben rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására, az egyének közötti különbségek megértésének elősegítésére, az interkulturális nevelési programok alkalmazására, az együttműködés készségeinek fejlesztésére

Kompetenciák	Lehetséges hallgatói tevékenységek	Lehetséges hallgatói feladatai	Mentor feladata	Testület feladata	Vezetés feladata
<p>Megismerés <i>tanulói szint:</i> - képes a gyakorlatban is alkalmazni a tanulói csoportok és az egyes tanulók társas helyzetének megismerésére szolgáló módszereket.</p> <p><i>csoport szint:</i> - felismeri az egyes tanulók csoportból való kirekesztésének lehetséges okait, és alkalmazni tud módszereket, amelyekkel a kirekesztődés veszélyét csökkenteni lehet.</p> <p><i>intézményi szint:</i> - tudja értelmezni azokat az oktatáspolitikai döntéseket, jogi dokumentumokat, melyek az együttnevelést támogatják.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - tanulók, tanulói csoportok tanórai és azon kívüli megismerése, - szituációk értelmezése, - probléma helyzetek beazonosítása <ul style="list-style-type: none"> - tanulók, tanulói csoportok tanórai és azon kívüli megismerése, - dramatikus játékok, szerepjátékok alkalmazása. <ul style="list-style-type: none"> - értelmezzen oktatáspolitikai döntéseket, - elemezze az iskolai dokumentumokat, - tájékozódjon oktatásjogi kérdésekben. 	<ul style="list-style-type: none"> - pl. készítsen egy szociometriát. - pl. végezzen megfigyeléseket a csoportok működéséről osztálykiránduláson. <ul style="list-style-type: none"> - pl. osztályfőnöki órán alkalmazzon önismereti feladatokat <ul style="list-style-type: none"> - pl. vegyen aktívan részt az éves iskolai munkaterv összeállításában 	<ul style="list-style-type: none"> - biztosítson időt és teret a hallgatónak a diákok megismerésére <ul style="list-style-type: none"> - adjon információkat egy-egy tanulócsoport valódi megismeréséhez. - példákkel, módszerekkel, szakirodalmi forrásokkal támogassa a hallgató felkészülését <ul style="list-style-type: none"> - segítse minél több minisztériumi rendelet és iskolai dokumentumhoz való hozzáférését. 	<ul style="list-style-type: none"> - biztosítson konzultációs lehetőséget a hallgató számára. <ul style="list-style-type: none"> - adjon információkat egy-egy tanulócsoport valódi megismeréséhez. 	

<p>Aktivitás <i>tanulói szint:</i> - Igyekszik felfedezni tanulóiban az értékeket, amelyek esélyeik növekedésének kiindulópontjai lehetnek, és elsősorban ezekre épít. - képes konfliktusokat a csoport és az egyének igényeinek megfelelő módon értelmezni, megoldani.</p> <p><i>csoport szint:</i> - képes a csoportok alakításába, fejlesztésébe a tanulókat is bevonni, - képes elősegíteni tanulók együttműködési, kommunikációs képességeinek fejlődését, az elfogadására, segítségére való hajlandóságát. -</p> <p><i>intézményi szint:</i> - képes olyan programok illetve iskolai közeg kialakításában közreműködni, amely elősegíti a tanulóknál a társadalmi és környezeti problémák iránti érzékenységet felkelteni</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ismerje fel az egyes tanulók erősségeit, - teremtsen alkalmat arra, hogy a diákok egymás előtt is megmutathassák erősségeiket, - alkalmazzon alternatív konfliktus megoldási módszereket <ul style="list-style-type: none"> - alkalmazzon különböző szervezési módokat, - változatos csoportalakítási módszereket használjon, - legyenek olyan feladatok, melyeket csak közösen lehet eredményesen megoldani, <ul style="list-style-type: none"> - legyenek olyan feladatok, melyeket csak közösen lehet eredményesen megoldani, 	<ul style="list-style-type: none"> - pl. szervezzen kiállítást a diákok hobbyjából. <ul style="list-style-type: none"> - pl. valósítson meg egy szabadidős programot kooperatív módszerekkel. 	<ul style="list-style-type: none"> - példával, szempontokkal, ha szükséges kész segédanyagokkal, szakirodalmi forrásokkal támogassa a hallgató felkészülését <ul style="list-style-type: none"> - ösztönözze a hallgatókat a csoportmunka alkalmazására. - adjon ötleteket a csoportok kialakítására 	<ul style="list-style-type: none"> - támogassa a hallgatót alternatív pedagógiai módszerek kipróbálásában, 	<ul style="list-style-type: none"> - biztosítson konzultációs lehetőséget a hallgató számára.
---	--	--	--	---	--

<p>Reflektálás <i>csoportszint:</i> - tudatosan elemezi munkáját, abból a szempontból, hogyan tevékenykedett a csoport vezetőjeként, hogyan tudta felhasználni a csoportról szerzett előzetes ismereteit a gyakorlatban</p>	<ul style="list-style-type: none"> - irányítói, vezetői ténykedésének tudatos elemzése, - a vezetői attitűdjének feltérképezése, - a hallgató vezetői erősségeinek és gyengeségeinek diagnosztizálása 	<ul style="list-style-type: none"> - pl. elemezze a tanári munkáját a csoportépítés sikeressége szempontjából. 	<ul style="list-style-type: none"> - a mentori megbeszélések során folyamatosan ön-reflexióra készíti a hallgatót. 		
--	--	---	---	--	--

A pedagógiai folyamat tervezése: pedagógiai munkáját a feltételek árnyalt elemzése alapján átfogóan és részletekbe menően megtervezi, tapasztalatait reflektív módon elemzi és értékeli

Kompetenciák	Lehetséges hallgatói tevékenységek	Lehetséges hallgatói feladatok	Mentor feladata	Testület feladata	Vezetés feladata
<p>Megismerés</p> <p><i>képes a tanulói, szülői igények feltárására, a tantervi célok, a tanulói szükségletek és fejlesztési lehetőségek közötti összhang megteremtésére, a tanuló megismerésére:</i> - előzetes tudás, szükségletek-attitűdök, motiváció-tanulási stílus, képességek-csoportban elfoglalt helye-tanulási, magatartási problémák-erősségek, fejlesztendő területek</p> <p>a tanulócsoporthoz megismerésére:</p> <p>-összetétele</p> <p>-differenciáltsága</p> <p>-szociometriája</p>	<p>-hospitálás azonos és más szakos órákon</p> <p>-diagnosztikai eljárások alkalmazása</p> <p>-tanulói produktumok elemzése</p> <p>-tanulói értékelések elemzése</p> <p>-megfigyelés tanórán és tanórán kívül</p> <p>-beszélgetés a tanulókkal</p>	<p>- pl. alkalmazzon diagnosztikus eszközöket egy egyéni fejlesztésre kiválasztott tanuló célzott megismerése (lásd első oszlop) , határozza meg ez alapján fejlesztési célokat</p>	<p>-segíti a hospitálások megszervezését</p> <p>-saját óráin hospitálást biztosít</p> <p>-saját tervdokumentumok bemutatása</p> <p>-a tervdokumentumok, tapasztalatok elemzése céljából megbeszélést vezet szervezett keretek között (heti egy alkalom?)</p> <p>-</p>	<p>-hospitálási lehetőséget biztosít</p> <p>-a tapasztalatok elemzése céljából lehetőséget ad megbeszélésre</p> <p>-betekintést enged a pedagógus tervezési dokumentumaiba</p> <p>-biztosítja a tanulói produktumokba való betekintést</p>	<p>- a hospitálások és megbeszélések lehetőségének biztosítása, szabályozása</p> <p>(előzetes bejelentkezés, egyeztetés...)</p>

<p>-tanítási tapasztalatok</p> <p>az intézményi tervező dokumentumok megismerésére:</p> <p>-helyi tanterv</p> <p>-tanmenetek</p> <p>-programtervek...</p>	<p>-beszélgetés a kollégákkal</p> <p>-helyi tervdokumentumok megismerése</p>				
<p>Tervezés</p> <p><i>képes a kitűzött céloknak megfelelő</i></p> <p>-tartalom</p> <p>-tanári tevékenységek</p> <p>-tanulói tevékenységek</p> <p>- tanulásszervezési formák</p> <p>-módszerek, eszközök</p> <p>-differenciálás</p> <p>-értékelés meghatározására.</p> <p><i>képes egyéni fejlesztő programok összeállítására ,a tanulókkal együttműködve</i></p>	<p>-tanóra tervezése</p> <p>-szakkör, tanórán kívüli tevékenység tervezése</p> <p>-fejlesztő foglalkozás tervezése</p> <p>-osztályfőnöki tevékenység tervezése</p> <p>-projekt-témahét tervezése</p> <p>-iskolán kívüli tevékenység tervezése</p>	<p>- pl. egyéni fejlesztési feladatok , tevékenységek meghatározása a tanuló számára tanórai környezetben és a fejlesztő foglalkozásokon (korrepetálás, tehetséggondozás)</p>	<p>-segítség nyújtás a tervezési tevékenységben</p> <p>-fejlesztési javaslatok megfogalmazása</p> <p>-konzultáció biztosítása</p>	<p>- -a tevékenység típusa szerint az abban jártas kolléga segítő tevékenysége</p>	<p>-</p>

<p><i>megtervezni a tanulók tanórán kívüli közös tevékenységét.</i></p>					
<p>Reflexió a tervezésre</p> <p><i>képes terveit reflektív módon elemezni, értékelni</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - közös tervezés a mentorral - óramegbeszélés, reflektív napló :melynek szempontjai között megjelenik a tervezésre való reflektálás 	<ul style="list-style-type: none"> -pl. megbeszélés a mentorral a tervezésről az alábbi szempontok mentén: -a cél és a tervezett tevékenységek kapcsolata -mit és kik tanulnak az órán -ráhangolás, jelentés teremtés, reflexió megjelenése? -sikerek és problémák előre jelzése, alternatívák megjelenése -a tanári tevékenységek kidolgozottsága, relevanciája -a tanári kérdések -a tanulói tevékenységek 	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>

		<p>kidolgozottsága, az aktivizálás lehetőségei</p> <p>-az óra adaptivitása, lehetőség a differenciálásra</p> <p>-időbeosztás, eszközhasználat?</p> <p>-fejlesztési célok, lehetőségek a tervezéssel kapcsolatban</p>			
--	--	--	--	--	--

a pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazására: a tanulók fejlődési folyamatainak, tanulmányi teljesítményeinek és személyiségfejlődésének elemző értékelésére, a különböző értékelési formák és eszközök használatára, az értékelés eredményeinek hatékony alkalmazására, az önértékelés fejlesztésére;

Kompetenciák	Lehetséges hallgatói tevékenységek	Lehetséges hallgatói feladatai	Mentor feladata	Testület feladata	Vezetés feladata
<p>Megismerés <i>osztály/ tanuló szinten</i> - ismeri és érti a pedagógiai folyamat különböző fázisaiban alkalmazott értékelési formák rendszerét és funkcióit</p> <p><i>intézményi szinten:</i> - ismeri az értékelés különböző szintjeit (nemzetközi, országos, regionális, intézményi) ezek funkciót, a közoktatás egészére és a pedagógiai folyamatra gyakorolt szabályozó hatáskat. - ismerése az intézményi értékelési koncepció, szempontjait - ismerje meg az iskolában működő mérési / értékelési rendszerek</p>	<p>- annak a pedagógusnak /osztálynak az értékelési szempontjainak megismerése, ahol tanítani fog</p> <p>- dokumentumok elemzése,</p> <p>- interjú pedagógussal,</p> <p>- tanulói munkák és azokra adott értékelések elemzése</p> <p>- dokumentumok elemzése,</p> <p>- beszélgetés, konzultáció iskolai mérési szakemberrel</p>	<p>-pl. gyűjtse össze egy egész napos megfigyelés során, hogy milyen értékelési eljárásokat, módszereket alkalmaztak a pedagógusok abban az osztályban, ahol tanítani fog, elemezze, vonja le a következtetéseket a megfigyeléseiből</p>	<p>- saját dokumentációjának, értékelési eszközök, biztosítása</p> <p>- a tervdokumentumok, tapasztalatok elemzése céljából megbeszélést vezet szervezett keretek között</p> <p>- tanulói munkák biztosítása</p> <p>- dokumentumok biztosítása</p>	<p>- saját dokumentációjának, értékelési eszközeinek biztosítása</p> <p>- igény esetén bemutatja saját értékelési eljárásait</p> <p>- az intézményben mérési / értékelési és minőségfejlesztési feladatokat ellátó kollégával konzultációs lehetőség</p>	<p>- dokumentumok, mérési adatok megismerésének biztosítása</p>

<p>Aktivitás <i>nagyobb folyamatokhoz kötődően/stratégia</i> - képes saját értékelési gyakorlatának (célok, értékelés folyamata, - alkalmazott módszerek, - egyéni értékelési eljárások megtervezése a tanított tárgyhöz és osztályhoz kötődően (diagnózis, formatív és szummatív értékelés)</p> <p><i>egyes tanulói tevékenységekhez kötődően</i> - konstruktív, a tanulók önértékelését és önbecsülését elősegítő módon képes rendszeres és alapos visszacsatolást biztosítani a tanulók fejlődéséről</p>	<ul style="list-style-type: none"> - értékelési terv készítése - tanórán és tanórán kívüli tevékenységek értékelésének megtervezése - szöveges értékelés feleltre, dolgozatokra egyéb tanulói produktumokra - értékelő beszélgetés vezetése diákokkal produktumaikhoz, esetleg portfóliójukhoz kötődően - különböző a tanulást támogató értékelési módszerek alkalmazása 	<ul style="list-style-type: none"> - pl. az osztállyal közösen tervezze meg és rögzítse egy adott feladat (pl. esszé megírásnak) értékelési kritériumait - ön- és társértékelő feladatlapot készít egy – egy tanulási tevékenységhez - szempontokat készít a csoportmunka értékeléséhez 	<ul style="list-style-type: none"> - megbeszélést vezet a tanárjelölt átfogó értékelési tervének elemzése céljából - gyakorlatban bemutatja azokat az értékelési formákat, eljárásokat, amelyeket a hallgató nem ismer - megbeszélést vezet a tanárjelölt értékelési tervének/gyakorlatának elemzése céljából (akár más megbeszéléshez kötődően is) - szempontokkal, szakirodalommal segíti az értékelési folyamat tervezést, lebonyolítást 		
---	---	--	---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> - képes önállóan ellenőrző/értékelő eszközök elkészítésére és alkalmazására - képes az értékelés során kapott információk felhasználásával megtervezni további pedagógiai tevékenységét 	<ul style="list-style-type: none"> - osztályzás (felelet, dolgozat, stb) - feladatlapok, tesztek készítése diagnosztikus, formatív, szummatív értékeléshez - egyéni fejlesztési terv készítése 				
<p>Reflektálás</p> <ul style="list-style-type: none"> - elfogadja az értékelés tervezésének fontosságát és a megvalósulás elemzését - képes elemezni az értékeléshez kötődő rövid és hosszú távú céljait és azok megvalósulását, - képes elemezni saját értékelő tevékenységét, - elemzi az értékelés különböző funkcióinak megjelenését, különös tekintettel a tanulás támogatását 	<ul style="list-style-type: none"> - közös tervezés a mentorral - óramegbeszélés, melynek szempontjai között megjelenik az értékelésre való reflektálás 	<ul style="list-style-type: none"> -pl. önértékelő lapot készít saját értékelő tevékenységéről - szempontokat készít és társértékelésre kéri hallgatótársát saját mentori tevékenységének elemzéséhez 	<ul style="list-style-type: none"> - a reflektálás támogatása, a tapasztalatok szempontokkal segített közös feldolgozása 		

szakmai fejlődésben elkötelezettségre, önművelésre: a munkáját segítő szakirodalom folyamatos követésére, önálló ismeretszerzésre, személyes tapasztalatainak tudományos keretekbe integrálására, a neveléstudományi kutatások fontosabb módszereinek, elemzési eljárásainak alkalmazására, saját munkájának tudományosan megalapozott eszközöket felhasználó értékelésére.

Kompetenciák	Lehetséges hallgatói tevékenységek	Lehetséges hallgatói feladatai	Mentor feladata	Testület feladata	Vezetés feladata
<p>Társadalmi és intézményi szerepelvárások értelmezése</p> <ul style="list-style-type: none"> - ismerje meg a közalkalmazotti, alkalmazotti szerepeket, feladatokat - ismerje meg a szakmai és iskolai szerepeket értelmezze azokat és egyes esetekben vállaljon feladatokat e szerepekhez kötődően - ismerje az általános társadalmi elvárásokból, a helyi közösség speciális igényeiből és tanárképéből, fakadó szerepelvárások rendszerét, belső összefüggéseit, esetleges ellentmondásait 	<ul style="list-style-type: none"> - értelmezze, elemezze a pedagógusi munka legfontosabb szabályozó dokumentumait, - kapcsolódjon be osztályfőnöki munkába, - ismerje meg az intézményben működő, létező szakmai szerepeket - iskolai dokumentumok elemzése - 	<ul style="list-style-type: none"> -pl. elemezze az iskola gyakorlati szabályzatát abból a szempontból, hogy miképp befolyásolhatja majd egyéni szakmai fejlődését - tartson osztályfőnöki órát, - vegyen részt közalkalmazotti tanács ülésén és vizsgálja meg a jogok és kötelezettségek hálóját - elemezze az iskola pedagógiai programját abból szempontból, hogy miképp próbálja beépíteni a társadalmi igényeket munkájába és milyen kapcsolati formákat ápolnak - készítsen interjú a vezetővel az iskola társadalmi kapcsolatairól 	<ul style="list-style-type: none"> - tájékoztassa a hallgatót az iskolában szervezett szakmai és szervezeti programokról - teremtsen alkalmat, hogy a jelölt bekapcsolódjon az osztályfőnöki munkájába, vagy más iskolai szerepkörébe 	<ul style="list-style-type: none"> - az osztályfőnöki munkaközösség teremtsen alkalmat a bekapcsolódásra és a feladatvállalásra 	<ul style="list-style-type: none"> - biztosítsa a hallgató részt vételének elejétől a szervezeti szintű megbeszéléseken

<p>Szakmai felkészülés, önművelés</p> <ul style="list-style-type: none"> - képes tájékozódni a szakmai fórumokon, használja azokat - bekapcsolódik szakmai fórumok munkájába - képes felismeri és megfogalmazni a saját tevékenységében kutatást igénylő problémákat, majd megfelelő módszerek segítségével feltárni azokat, elemezni. 	<ul style="list-style-type: none"> - a hallgató tanári tevékenysége során felmerülő szakmai kérdésekhez tudományosan megalapozott szempontok gyűjtése, alkalmazása - szakirodalom és kutatási eredmények folyamatos követése - szakmai továbbképzéseken részvétel, - konferenciákon való részvétel - kapcsolódjon be az iskolában zajló kutatásokba, - kapcsolódjon be az iskolában folyó kutatások elemzésbe 	<ul style="list-style-type: none"> - készüljön fel egy munkaközösségi ülésen történő szakmai beszámolóra egy általa fontosnak vélt szakirodalmi munka rövid bemutatásával 	<ul style="list-style-type: none"> - minél szélesebb, több nézőpont megismertetése egy –egy pedagógiai helyzet kapcsán a szakirodalom olvasása és feldolgozása során felmerülő szakmai kérdések megvitatása - szakmai értékelés nyújtása a hallgató munkáiról - az iskolában szervezett szakmai műhelyekbe való bevonása a hallgatóknak 	<ul style="list-style-type: none"> - a hallgatók szakmai elemzése az általuk támogatott, vagy biztosított alkalomokhoz kötődően 	<ul style="list-style-type: none"> - az iskolai szakkönyvtár használatának biztosítása - szakmai műhelyek támogatása
<p>személyes szakmai fejlődés dokumentálása</p> <ul style="list-style-type: none"> - képes saját és mások pedagógiai gyakorlatának elemzésére 	<ul style="list-style-type: none"> - fejlődési portfólió vezetése 	<ul style="list-style-type: none"> - vegyen részt egy másik hallgató, vagy gyakornok óráján és értékelésén és 	<ul style="list-style-type: none"> -- mintaadás a pedagógiai munka elemzéséhez, - szempontokkal támogat 	<ul style="list-style-type: none"> - a hallgatók szakmai elemzése az általuk támogatott, vagy biztosított alkalomokhoz kötődően 	<ul style="list-style-type: none"> - a hallgató munkájának értékelése az intézet vezető szemszögéből

<p>- képes feladatokat megfogalmazni a reflektálás eredményeképpen.</p>	<p>- a pedagógus értékelési rendszer megismerése</p>	<p>adjon neki szakmai elemzést munkájáról</p> <p>- készítsen önértékelő lapot és elemezze saját tevékenységét a választott szempontjai alapján</p>	<p>tott önelemzési alkalmak biztosítása</p> <p>- a hallgatóknak visszatérő reflektálási alkalmak biztosítása és vezetése</p> <p>- szöveges értékelés a hallgató munkáiról</p> <p>- az intézményben alkalmazott pedagógus értékelési rendszer bemutatása</p>	<p>makhoz kötődően</p>	<p>ből, legalább szóban</p>
---	--	--	---	------------------------	-----------------------------

A z interaktív szakasz kompetenciái: szaktudományi tudás felhasználásával a tanulók műveltségének, készségeinek és képességeinek fejlesztése, a tanulási folyamat szervezése és irányítása

Kompetenciák	Lehetséges hallgatói tevékenységek	Lehetséges hallgatói feladatok	Mentor feladata	Testület feladata	Vezetés feladata
<p>Felkészülés: <i>tanulói szint:</i> - ismerje, gyűjtse össze a szaktárgyaival kapcsolatosan előforduló hétköznapi és gyermeki elméleteket, melyek nehezíthetik, vagy könnyíthetik a tantárgyi elsajátítást</p> <p><i>osztály szint:</i> - szaktárgyai tanítása során is a lehető legnagyobb érvényt szerezzen a tantárgyakon átívelő kiemelt fejlesztési feladatoknak.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - próbálja ki az előzetes tudás feltárására alkalmas eszközöket és elemesse azok eredményeit. - gondolja át, hogyan tudja a szaktárgyi ismereteket a diákok érdeklődéséhez, a gyakorlati életben való alkalmazhatósághoz kapcsolni. - vizsgálja meg a tantárgyának kapcsolódási lehetőségeit, integrációs formáit intézményében, - készítsen tervet arra, hogyan tudja a kereszt-tantervi kompetenciákat saját szaktárgyán belül fejleszteni. 	<ul style="list-style-type: none"> -pl. töltsen ki a diákjaival fogalomtérképet egy témakör kezdetekor és az eredményit használja fel a tervezésekor - alkalmazzon vitát a tanítási- tanulás folyamatban a kritikai gondolkodás fejlesztése érdekében 	<ul style="list-style-type: none"> - példával, szempontokkal, ha szükséges kész segédanyagokkal, szakirodalmi forrásokkal támogassa a hallgató felkészülését - segítse minél több ez irányú iskolai dokumentumhoz való hozzáférést. 	<ul style="list-style-type: none"> - biztosítson konzultációs lehetőséget a hallgató számára. 	
<p>A tanulási folyamat szervezése és irányítása <i>tanulói szint</i> - képes átalakítani a szakanyagot és a tananyagot a</p>	<ul style="list-style-type: none"> - szaktárgyában releváns, különböző oktatási stratégiákat próbáljon ki. 	<ul style="list-style-type: none"> -pl. alakítson ki olyan csoportmunkát, ahol a tanulók megismerésére ala- 	<ul style="list-style-type: none"> - példával, szempontokkal, ha szükséges kész segédanyagokkal, szakiro- 	<ul style="list-style-type: none"> - biztosítson konzultációs lehetőséget a hallgató számára. 	<ul style="list-style-type: none"> - támogassa a hallgatót abban, hogy különböző szervezési

<p>pedagógiai céloknak és a tanulói sajátosságoknak megfelelően.</p> <p><i>osztály szint</i> - A diákok és a csoportok megismerése alapján szervezi a tanulási folyamatot (konfliktusok, fegyelmezés)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - alkalmazzon olyan differenciált feladatokat, tanórán, melyben figyelembe veszi a diákok személyes érdeklődését, egyéni ötleteit, - alkalmazzon különböző motivációs eljárásokat az önszabályozó tanulás megalapozása érdekében, - kezdeményezzen beszélgetéseket a diákok tanulási stratégiáiról, - egyes tananyag részeket a tanulók önállóan dolgozthassák fel, hogy az összefüggéseket maguk fedezhessék fel, - olyan tanórai feladatokat készítsen, melyben a tanulók támogató környezetben próbálhatják ki tudásuk adaptivitását. És ha azt íránk, hogy különösen figyeljen az autonómia vagy a kapcsolat szükségletére? - készítsen alternatív megoldási módokat és adott szituációkban alkalmazza 	<p>pozva alakítja ki a csoportokat</p> <ul style="list-style-type: none"> - alkalmazzon jégtörő gyakorlatokat tanítási órán <p>készítsen rövid projektet a diákok érdeklődése alapján</p> <ul style="list-style-type: none"> - a megfelelő kérdőív segítségével ismerje meg diákjai tanulási motivációt, az eredményeket építse be terveibe <p>- azonos témát különböző osztályokban tanítson az osztályhoz igazodó tervek, módszerek alapján</p> <ul style="list-style-type: none"> - alakítsa ki az adott osztállyal szabályokat a közös munkához 	<p>dalmi forrásokkal támogassa a hallgató felkészülését.</p> <ul style="list-style-type: none"> - támogassa a hallgatót abban, hogy különböző szervezési módokat, módszereket próbálhasson ki, adjon ötleteket az adaptív tanulás szervezés megvalósítására, ossza meg ez irányú tapasztalatait 	<ul style="list-style-type: none"> - lehetőség szerint egy-egy hallgatói órán hospitáljanak a kollégák. 	<p>módokat, módszereket próbálhasson ki.</p> <ul style="list-style-type: none"> - tegye lehetővé a nem mentor kollégák hospitálását.
---	---	--	--	--	---

	<p>azokat.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ezek így nagyon nehezek, én sem igazán tudom mit kellene csinálni 				
<p>Reflektálás a tanulási folyamat szervezésére és irányítására</p> <ul style="list-style-type: none"> - képes saját és mások tanulászervezési folyamatát tudatosan elemezni 	<ul style="list-style-type: none"> - rendszeresen rögzítse tapasztalatai a megtartott foglalkozásokhoz köztődően - elemezze a terv és a megvalósulás eltéréseit. 	<ul style="list-style-type: none"> - készítsen reflektív naplót a foglalkozásairól, 	<ul style="list-style-type: none"> - rendszeresen legyenek reflexiós alkalmak, ahol a hallgató tanítási tevékenységét elemzik. - 	<ul style="list-style-type: none"> - lehetőség szerint egy-egy megbeszélésen vegyenek részt a kollégák. 	<ul style="list-style-type: none"> - tegye lehetővé a nem mentor kollégák részvételét a megbeszéléseken.

Szakmai együttműködés és kommunikáció: a tanulókkal, a szülőkkel, az iskolai közösséggel, a társszervezetekkel és kutató-fejlesztő intézményekkel történő együttműködés, a velük való hatékony kommunikáció

Kompetenciák	Lehetséges hallgatói tevékenységek	Lehetséges hallgatói feladatok	Mentor feladata	Testület feladata	Vezetés feladata
<p>Tájékozódás, tapasztalat szerzés</p> <p><i>képes azonosítani, elemezni kommunikációs és együttműködő helyzeteket</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> -megfigyelés különböző kommunikációs helyzetekben (tanulók, szülők, kollégák...) -a tantestületen belüli együttműködési formák megismerése 	<ul style="list-style-type: none"> -pl. szelektív jegyzőkönyv vezetése csoportmunka alkalmával a tanulók közti kommunikációról 	<ul style="list-style-type: none"> -Minél szélesebb tapasztalatok biztosítása, ajánlása a különböző kommunikációs szintek és együttműködési formák megfigyelésére - (Lásd szinterek) 	<ul style="list-style-type: none"> megfigyelési, tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása - (lásd szinterek) 	<ul style="list-style-type: none"> -a hallgató részvételének támogatása az együttműködést igénylő feladatokban
<p>Aktív feladatvállalás</p> <p><i>képes kooperációra diákokkal, nevelési partnerekkel</i></p> <p><i>képes hatékony írásbeli és szóbeli szövegalkotásra, színes, érzékletes előadásra, meggyőző kommunikációra, értő figyelemre, hatékonyan tud érvelni szakmai vitában</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> -tanórai kommunikáció szaktárgyi órákon -osztályfőnöki órán -kommunikáció a tanulókkal tanórán kívüli és iskolán kívüli helyzetekben -részvétel szülői értekezleten -részvétel fogadó órán -részvétel munkacsoport megbeszélésen -részvétel tantestületi értekezleten 	<ul style="list-style-type: none"> -pl. szülői értekezleten rövid ismertető tartása a tantárgy helyes tanulási szokásairól 	<ul style="list-style-type: none"> - Bevonás, aktív részvétel biztosítása, segítése az iskolán belüli együttműködésre, a különböző partnerekkel való kapcsolat felvételére (lásd szinterek) 	<ul style="list-style-type: none"> -Együttműködő helyzetekben támogató, partneri magatartás 	<ul style="list-style-type: none"> -

	<ul style="list-style-type: none"> - megbeszélés az iskola i feladat gazdákkal (diákönkormányzat segítő tanára, gyermekvédelmi felelős, minőségirányítási csoport vezetője, munkaközösség vezető, iskolatitkár, osztályfőnök...) -részvétel belső bemutatók megbeszélésein, tan-testületi belső képzéseken 				
Reflektálás <i>képes felismerni és elemezni nehézségeit az együttműködés, a kommunikáció terén és önmagát fejleszteni</i>	<ul style="list-style-type: none"> -az együttműködés tapasztalatainak elemzése, - - sikerek, fejlesztendő területek meghatározása - a hatékony, nyílt és szakmai kommunikációban való jártasság elemzése, fejlesztési területei 	<ul style="list-style-type: none"> -reflektív naplóban elemzés a szülőkkal folytatott kommunikáció eredményességéről 	<ul style="list-style-type: none"> - a reflektálás támogatása, a tapasztalatok szempontokkal segített közös feldolgozása 	<ul style="list-style-type: none"> - megerősítő, biztató visszacsatolás az együttműködő helyzetekben a hallgató magatartásáról, kommunikációjáról 	<ul style="list-style-type: none"> -

3.4. A hallgató – mentor rendszeres megbeszéléseinek tartalma és formája

A tanárjelölt szakmai fejlődésének legfontosabb intézményi záloga a mentor, aki folyamatosan támogatja, ösztönzi a hallgatóját. Ez a gyakorlat minden percére igaz, hiszen vélhetően ilyen jellegű beszélgetések folynak közöttük az órák közötti szünetekben, az ebéd közös elfogyasztásakor, vagy éppen az iskola előtti buszmegállóban. Ennek ellenére különösen fontos, hogy minden héten legyen tervezetten beiktatva olyan időszak (legalább két óra), amikor a mentor és a hallgató nyugodt körülmények között, a mentor irányításával átgondolják a hét legfontosabb eseményeit, tapasztalatait, és megtervezik a következő időszakot. Ezen beszélgetések során a legfontosabb az lenne, hogy a mentor jó kérdésekkel facilitálja a jelöltet arra, hogy a kitűzött fejlesztési céljai mentén értékelje az elmúlt hét történéseit. A tanulási folyamat szempontjából a tevékenység tudatos elemzése, értékelése legalább olyan fontos, mint maga a kipróbálás. Ezeket is érdemes szö-

vegszerűen rögzíteni a portfólióba. A heti rendszeres reflektáláson túl, érdemes hat-nyolc hetente egy komplexebb vizsgálatot is tartani arról, hogy miben és hogyan sikerült fejlődni. Az alábbi szempontsor, ehhez a reflexiós beszélgetéshez nyújthat segítséget.

- **Gondoljon arra, hogy mennyire sikerült közelebb jutnia a céljaihoz az utóbbi hat-nyolc hétben?**
(Miből tudja, hogy előrehaladt? Hogyan tudta megtenni ezt az előrehaladást?)
- **Melyek azok a pedagógiai tapasztalatok, tevékenységek, amelyek a legnagyobb hatással voltak önre?**
(Miért segítettek ezek ennyire? Voltak olyan támogatott tevékenységek, segítségek, amelyek kevésbe segítettek? Miért?)
- **Vannak olyan területek, részkompetenciák, ahol kevesebb előrehaladást mutatott?**
(Miért gondolja ezt? Mit gondol, miért történt ez?)
- **Milyen további segítséget, támogatást gondol hasznosnak?**
(Mi segítené az eddigi eredményeire való építést, és a céljaihoz való közeledést?)
- **Milyen új célokat fogalmazna meg? Ezek megvalósítását milyen lehetőségek, tevékenységek támogatnák?**
(Ez lehet olyan, amit még nem sikerült elérni, de lehet teljesen új elem is!)

Fontos lenne, hogy a hallgató jegyezze fel összes válaszát a kérdésekre, az érveit, amik erre a válaszra készítették, valamit, azt is, hogy hol találhat bizonyítékokat ezek alátámasztására.

3.5. A búcsú

Minden sikeres együttműködési periódusnak, közös tanulási szakasznak egyszer vége szakad. A hallgatók féléves gyakorlata esetében, ez egy előre jól tervezhető időponthoz kapcsolódik. Ahogyan a gyakorlat kezdete hangsúlyos szerepet játszik a tanárjelölt pályaszocializációs folyamatában, úgy ennek a lezárása is. Alapvetően két részből áll egy ilyen tanulási út lezárása. Az egyik a közös szakmai munka együttes értékelése, mely során, a félév elején kitűzött fejlesztési célokat kell összevetni az elért eredményekkel. Amennyiben az elején készült ilyen terv, az elért eredményeket a portfólióba gyűjtötte a hallgató, rendszeresen reflexiós beszélgetésekre került sor a két szereplő között, akkor ez a végső értékelés már egy begyakorolt rutin mentén zajlik, ahol a hallgató és a mentor célirányosan, önreflektíven és fejlesztő módon közösen értékel. Ezek mentén –és egy eredményes féléves együttműködés esetén– a mentornak már nem fog nehézséget okozni egy szummatív szöveges értékelés írásbeli elkészítése a hallgató elvégzett munkájáról, tanári kompetenciáinak fejlődéséről. De az elválásnak van egy érzelmi oldala is, ezért fontos lenne a hallgató intézményben elvégzett tevékenységét röviden összegezni és értékelni a tantestület tagjai előtt, melyben kulcs szerepet kell vállalnia az intézmény vezetőjének, vezetésének. Egy meghitté tett együttlét örök életre emlékezetes marad a tanárjelölt számára, visszavonhatatlanul megérteti vele, hogy a tanári munka team munka, a tantestület pedig közös célokért küzdők szakmai műhelye.

4. Támogatás

4.1. Vezetés

- A vezető áttekinti az összefüggő, egyéni szakmai gyakorlat támogatásához, szervezéséhez és ellenőrzéséhez szükséges intézkedéseket és szabályzatba foglalja azokat, mely szabályzat megvalósításáért és feltételeinek megteremtéséért felel.
- A vezető a feladatban érintett munkatársaival részt vesz a mentor intézmény felkészítő képzésén, megbeszélésén...
- A vezető személyesen támogatja a mentort munkájának minél hatékonyabb végzésében
- A vezető elkészíti a mentor munkaköri leírását, biztosítja részvételét a továbbképzésben, valamint kidolgozza és dokumentálja (?) a mentor vezetői értékelési-ellenőrzési rendszerét (beépítve azt az iskola pedagógus teljesítmény értékelési rendszerébe).
- A vezető az egész testület előtt képviseli a hallgatók támogatásának elveit, biztosítja azok érvényesülését.
- A vezető figyelembe veszi a pedagógusok értékelésében a nem mentor kollégák bekapcsolódását a mentorálási folyamatba (hospitálás, részvétel a reflexiós megbeszélésen, stb.).

Javaslat a szabályzatban érintett kérdésekről:

- a hallgató munkaidejének, feladatainak szabályozása, dokumentálása
- a hallgató kapcsolata a testület tagjaival (óralátogatás, megbeszélés...)
- a hallgató betekintési joga az iskolai dokumentumokba
- a hallgató részvételi lehetőségei az iskola munkaértekezletein
- a hallgató kapcsolata a szaktárgyához kapcsolódó munkaközösséggel
- a hallgató jogosítványai (miben dönthet és miben nem dönthet...)
- a mentor munkaköri leírása
- a mentor támogatásának formái
- a mentor és a hallgató kapcsolattartásának formai keretei
- a mentor ellenőrzésének- értékelésének formái, dokumentálása

4.2. Kollégák, testület

A nevelőtestület egy szakmai közösség mintáit nyújtja a hallgatónak. A szervezet pedagógiai kultúrája, az együttműködések tartalma, formái, az egymástól tanulás gyakorlata, a segítségkérés és adás lehetőségei, az innovációra nyitott, tanuló szervezetként való működés mind-mind meghatározó tapasztalatai a pályakezdsnek. Ezek a tapasztalatok nem csak lehetőségként („így is lehet”), hanem igényként is tovább élnek a kezdő pedagógusban. A kollégák fontos szerepmintákat jelentenek, melyek messze túlmutatnak egy-egy szaktanár elleshető gyakorlatán. Tanulási lehetőséget jelent az osztályfőnökkel, a szervezet különböző szerepeivel, feladataival megbízott kollégákkal való együttműködés. A kollégák támogatásának lényege azonban nem csupán az, hogy betekintést engednek ezeknek a mintáknak a működésébe. A támogatás jelenti a gyakori párbeszédet, amelyben szakmai álláspontok, alternatívák, nézőpontok sokasága jelenik meg. Jelenti az értékelő visszajelzéseket, a nyílt szakmai kommunikációt a sikeres vagy kevésbé sikeres megoldásokról és azokról a szempontokról, amelyek mentén ez megítélhető. Mindezek legjobb terepe a közösen végzett tevékenység, lehetőség és biztatás arra, hogy a hallgató kivegye részét a szakmai csoportok feladataiból. A támogatás közege pedig az a segítő kapcsolat, amelyet az elfogadás, a bátorítás, az odafordulás és az őszinteség jellemez.

4.3. Mentor

A mentor szerepének fontossága a pályaszocializáció, a szakmai fejlődés támogatásában nem hangsúlyozható eléggé. Szerepe egyaránt hangsúlyos a támogatás, segítség, biztatás, vagyis a személyes és tanulás támogatás terén, de ugyanakkor minden értelemben mintaként is működik. Mintát ad a korszerű pedagógia alkalmazására, a kollegiális kapcsolatra és a folyamatos tanulás, fejlődés igényére, képességére.

Az alábbi táblázatban, a mentor feladatát jelentő két legfontosabb támogatás elemeit foglaljuk össze:

Személyes támogatás		Közvetlen tanulás támogatás	
A mentori támogató kapcsolat kereteinek tisztázása	<ul style="list-style-type: none"> - kapcsolatfelvétel, ismerkedés - a mentori kapcsolat értelmezése - formai keretek, közös szabályok - a támogatással kapcsolatos egyéni igények tisztázása 	<p>Előzetes tapasztalatok, tudás feltárása</p> <p>Egyéni képzési, tanulási terv összeállítása</p>	<ul style="list-style-type: none"> - előzetes képzési tapasztalatok feltárása - tanári kompetenciák tartalmának (amit még nem tud) és jellegének (tudás alkalmazása) meghatározása - kompetenciafejlesztés egyéni terve, ehhez tevékenységek, lehetőségek társítása
Szükségletek, igények feltárása	- személyes erősségek és fejlesztendő területek meghatározása a korábbi pedagógiai tapasztalatok, illetve a Portfólió alapján	Önálló és közösségi tanulás segítése	<ul style="list-style-type: none"> - önálló tanulás színtereinek megismerése - az egymástól tanulás megerősítése
Célok megfogalmazása	<ul style="list-style-type: none"> - általános fejlődési célok meghatározása - az adott tanulási szakasz szempontjából releváns célok megfogalmazása 	Szakmai párbeszéd támogatása	<ul style="list-style-type: none"> - szakmai párbeszéd a mentorral - szakmai párbeszéd a többi résztvevővel (szülők) - szakmai párbeszéd kollégákkal - a szakmai fórumok használata
Célokat támogató feladatok meghatározása	<ul style="list-style-type: none"> - személyes vállalások, elhatározások feladat szintű megjelölése - a támogató környezet feladatainak meghatározása, segítése 	A tanulási folyamatra való reflektálás támogatása	<ul style="list-style-type: none"> - a tanulás eredményességének, hasznosságának értékelése - a tanultak hasznosítása a gyakorlati pedagógiai tevékenységben - további tanulási célok meghatározása
Motiváció	<ul style="list-style-type: none"> - személyes megerősítés, pozitív kommunikáció - támogatás elakadás esetén 	Egyéni visszajelzés a tanulásról	<ul style="list-style-type: none"> - egyéni visszajelzés a tanulási folyamat részeredményeiről - egyéni visszajelzés a képzés követelményeinek való megfelelésről segítség például portfólió készítésében, értékelésében
Reflektivitás fejlesztése	- az egyéni támogatás egészére jellemző: a pedagógus elemző, értékelő gondolkodásának és döntéseinek biztatása		-
Személyes visszajelzés	- a folyamat közben és a folyamat végén a célok eléréséről és annak módjáról		-

